

SELÇUKLULAR'DA TIP

İLK SELÇUKLU HASTANELERİ

Büyük Selçuklu Devleti (1040-1157)	Anadolu Selçuklu Devleti (1081-1308)
Bağdat	Mardin
Kaşan	Kayseri
Ebher	Sivas
Zencan	Konya
Nişabur	Divriği
Isfahan	Harput
Rey	Çankırı
Şiraz	Kastamonu
Erran	Tokat
Şam	Amasya
Berdesir	Aksaray

SELÇUKLULAR'DA TIP

Selçuklular genel hastanelerin dışında, cüzzamlıların tecrit edilerek bakıldığı miskinler tekkesi veya cüzzamhaneler ile akıl hastalarının tedavileri için hususi merkezler de kurmuşlardır. Ayrıca savaşlarda yaralıların tedavisi işine çok önem verdiklerinden, büyük seyyar hastaneler kurmuşlardır. Mesela, Selçuklu sultanı Melikşah'ın ordusunda tabiplerle, hastaların ve aletlerin 100 deve ile taşındığı bir seyyar hastahane bulunmaktaydı. Özellikle Anadolu'da bulunan kervansaraylarda hastalanan yolcular için birer tedavi merkezi bulundurmışlardır.

SELÇUKLULAR'DA TIP

Selçuklular halk sağlığı ve tıp eğitimi için genel hastane niteliğinde ‘bimaristanlar’ kurmuşlar ve tıbbın devamı ve gelişmesi için gerekli bütün imkânları tabiplerin kullanımına sunmuşlardır. Burada tıp eğitimi veren hocalara günlük 20 akçe maaş, hekim adaylarına ise 8 akçe harçlık verildiği bildirilmektedir.

SELÇUKLULARDA TIP TEŞKİLATI

Reisü'l-Etıbbı : Tıp teşkilatının en tepesinde bizzat Selçuklu Sultanına bağlı olarak çalışan ve günümüzdeki Sağlık Bakanı pozisyonundaki 'Reisü'l-Etıbbı' bulunurdu.

Vakıf Nazırı : Hastane ve Tıp Okullarından sorumlu olan kişi

Nuktacı : Müfettiř

TIP EĞİTİMİ AŞAMALARI

ÜNİVANI	GÖREVİ
Ser-Etıbbā	Başhekim
Müderriş	Uzman Hekim.
Mudi	Müderriş / Başhekim Yardımcısı.
Şakirt	Asistan / Çırak.
Mülazım	Şakirt olmak için yapılan tıp sınavını başarıyla veren Danişmend / Tıp Doktora Öğrencisi.
Danişmend	Tıp Doktora Öğrencisi.
Talip	Tıp Öğrencisi.

HASTANE ÇALIŞANLARI

ÜN VAN I	GÖREVİ
Aşşab	Eczacı.
Tımarcı	Hastalara bakım ve pansuman yapan görevli.
Güllab	Akıl hastalarına bakım ve pansuman yapan görevli.
Gassal	Cenaze yıkayıcı.
Hanendeler ve Sazendeler	Müzikli tedavi yapan müzisyen ve şarkıcılar.
Hademe	Hastaları yıkayan ve hastaneleri temizleyen görevliler.

SELÇUKLU TIP EĞİTİMİ

Selçuklularda bir Tıp Öğrencisi doktor olabilmek için şu dersleri geçmek zorundaydı:

- Tıbbı giriş ve organlar
- Mizaçlar
- Gıdalar ve İlaçlar
- Koruyucu Hekimlik
- Zinet (Üreme Organları)
- Seyehat Tedbirleri
- Alçı, Yaralar, Kırıklar, İltihaplı Yaralar ve Yanıklar
- Zehirlenmeler
- Hastalıklar / Ateřli Hastalıklar

SELÇUKLU HEKİMLERİNİN ÖZELLİKLERİ

Tecrübeli olmak

Deva ve Meşrubatın terkiblerini bilmek

Eşki dane ve müshilleri bilmek

Zengin ve fakir hasta ayırmamak

Talebelerin suallerine cevap verebilmek

Akl-ı selim, zeki ve mantıklı olmak

İbn-i Sina'nın Et-Kanun Fi-Tıp kitabını bilmek

Ameli (pratik / uygulamalı) tıbbı bilmek.

SELÇUKLULARDA TIP DENETİMİ

Denetimci	Denetim Alanı
Nuktacılar	-Reisü'l-Etıbb'a'ya bağlı olarak hastaneleri denetlerdi.
Vakıf Temsilcileri	-Hastanelerin harcamalarının denetimini yaparlardı.
Nuktacılar	-Hastane Hekimlerin denetimini yaparlardı.
Kadılar	-Serbest çalışan hekimleri denetler, -Yabancı ülkelerden gelen hekimleri, Selçuklu hekimlerine imtihan ettirir ve çalışma onayı verir, -Şarlatanlık yapan hekimleri cezalandırır, -Hekimlerin görev ve haklarını belirleyen kanunları uygular.

SELÇUKLU VE BİZANS TIBBINİN KIYASLAMASI

Bizans:	Selçuklu
-Her yıl üç defa kan aldirmek-Perhiz-İstirahat-Vücudu sıcak tutmak-Karaciğer hastalıklarında karabiber kullanmak-Tıp alanını Kilise'ye bırakmak	-Ameliyatlarda esrar, banotu ve ademotu kullanarak hastayı uyutmak-Karantina uygulamak-İlaç hazırlarken havan, terazi ve ağırlık kullanmak-Temizliğe dikkat etmek-Tıp alanında devlet örgütü kurmak-Hastane masraflarını karşılamak için vakıflar kurmak-Hastane ve hekimleri Ahi teşkilatına alıp sık sık denetlemek-Akıl hastalıklarının tedavisinde müzikten yararlanmak

AMELIYAT ALETLERİ

TIP MİNYATÜRLERİ

TIP MİNYATÜRLERİ

TIP MİNYATÜRLERİ

TIP MİNYATÜRLERİ

**GEVHER NESİBE DARÜŞŞİFASI
AMBLEMİ**

**GEVHER NESİBE DARÜŞŞİFASI
PLANI**

